

“СПРЕТЕ НАСИЛИЕТО НАД ЖЕНИТЕ”

регионален бюлетин
брой 6, януари – март 2006

Законодателни и институционални реформи

СЪРБИЯ – Министерството на труда, заетостта и социалната политика на Република Сърбия изготви рамка за Национална стратегия за справяне с насилието. Представените анализи и препоръки се отнасят до различни форми на насилие (насилие над деца, жени, старци, хора с увреждания, бежанци и др.). Специално създадената за целта работна група, която изготви рамката, се състои от дванадесет човека: единадесет държавни служители и само един представител на неправителствения сектор, който работи в областта на правата на децата. Проектостратегиата съдържа описание на правните разпоредби, статистически данни за различни форми на насилие, информация за проекти, насочени към защита и превенция на насилие, и препоръки. Авторите на рамката признаха, че слабата чувствителност на служителите в централните за социално подпомагане и медицинските центрове допринася за недостатъчното внимание, отделяно на проблема насилие над жени.

СЪРБИЯ – Съветът по равнопоставеност на половете към правителството на Сърбия започна подготовката на Национален план за действие на базата на Пекинската платформа, финансово подкрепен от УНИФЕМ и ПРООН. През септември 2006 г., когато следва да бъде завършено изготвянето на Националния план, Съветът ще го предложи за приемане на правителството. В края на 2005 г. Съветът покани неправителствения сектор да участва в консултациите по изготвянето на плана.

СЪДЪРЖАНИЕ НА БРОЯ:

Регионален преглед/ 1

- Законодателни и институционални реформи/ 1
- Добри практики/ 2
- Събития / 2
- Неправителствен сектор/ 4

Български преглед/ 4

ПОЛША – На 21 ноември 2005 г. влезе в сила Закон за противодействие на домашното насилие. Законът допуска досъдебен полицейски контрол на извършителите на домашно насилие. В случай на условна присъда съдът ще решава каква да бъде формата на общуване между извършителя и пострадалия от насилието, като в най-тежките случаи може да се стигне и до ограничителна заповед за насилника. Съдът ще може да изиска от извършителя да се подложи на терапия или образователна програма. Законът постановява, че всеки окръг е задължен да подготвя собствена програма за борба с домашното насилие, да осигурява консултация и интервенция в случай на домашно насилие, както и да изгради центрове за подкрепа на жертвите. Тези задължения са финансово осигурени от държавния бюджет.

ТАДЖИКИСТАН – Според неофициални източници таджикска неправителствена мрежа е разработила Проектозакон за защита срещу домашно насилие. Проектозаконът се състои от 8 глави и 34 члена и е фокусиран предимно върху превенция и образование.

ТАДЖИКИСТАН – Във връзка със задълженията на държавата, следващи от приемането на конвенцията на ООН за трансграничната организирана престъпност, беше разработен Национален план за действие срещу трафика на хора за 2005-2010 г. При разработването на плана участие взеха и редица международни организации.

УНГАРИЯ – Крайният срок за транспонирането на директива 2002/73 на Европейската комисия беше 5 октомври 2005 г., но все още няма законодателни усилия за криминализиране на сексуалния тормоз на работното място. В момента сексуалният тормоз е кодифициран от някои общи клаузи на антидискриминационния закон.

УНГАРИЯ – След застоя, свързан с въвеждането на ограничителна заповед, последната версия на Проектозакона за домашното насилие отново беше представена пред парламента, след като беше забавена 21 месеца. Въпреки че законът изрично изисква държавните агенции да се консултират с неправителствените организации при изготвянето на законопроекта, това все още не е факт.

ЧЕРНА ГОРА – Министерството на правосъдието с подкрепата на черногорския клон на програмата “Пазете децата” от Великобритания (Save the Children UK) сформира работна група за разработване на нов семеен закон. Проектът е финансиран от Канадската агенция за развитие (CIDA). Работната група изработи вариант на законопроекта. Същата група изработва проектозакона за Защита срещу домашно насилие.

Добри практики

ПОЛША - Разработената Национална система за мониторинг на равното третиране на жените и мъжете може да бъде открита на полски език на интернет страница: <http://www.monitoring.rownystatus.gov.pl>. Мониторинговата система представлява аналитичен инструмент, който цели осигуряването на статистически данни, позволяващи сравняването на ситуацията, в която са поставени жените и мъжете в различни области на социалната и политическа реалност (на пазара на труда, в сферата на образованието, по отношение на демографията, бедността, здравеопазването и т.н.). На уебсайта може да бъде открит и подробен списък на полските социологически и демографски академични трудове и доклади, рефлектиращи върху проблемите на равнопоставеността на половете.

ЧЕРНА ГОРА – Горещата линия за пострадали от насилие в Подгорица стартира проект за развиване на сътрудничество на специалистите в различни области в 4 общини в Черна Гора.

Събития

Проектът се финансира от Институт “Отворено общество” и посредством семинари и работни срещи на представители на местните власти в съответните общини цели да запознае целевите групи – представители на Министерството на вътрешните работи, на съдилища, на центровете за социално подпомагане, здравните центрове и неправителствените организации, работещи по проблемите на насилието над жени и деца, със законодателството, професионално-етичните дилеми на работещите в областта и възможните пътища за сътрудничество и разрешаване на проблемите.

СЪРБИЯ – Правителството на Сърбия подготви доклад за изпълнението на Целите на хилядолетието. Публикуваните в доклада данни обхващат периода 1990 – 2003 г. Докладът съдържа и данни за насилието в Сърбия, основано на пола.

МОНГОЛИЯ – Бе проведено тридневно обучение за полицейски служители на тема “Всестранна стратегия за борба с насилието”. В резултат от обучението се сформира работен комитет, който изработи учебно помагало в помощ на специалистите от областта. Помагалото включва информация за природата на домашното насилие, правната му дефиниция, нуждите на жертвите на насилие в семейството, психологията на насилника, стратегии за справяне с конкретни случаи на насилие и др.

ТАДЖИКИСТАН – Беше открит нов ресурсен център за жени в региона на Хуросон (50 км южно от Душанбе). Центърът се създаде в резултат на инициатива на гражданското сдружение “Марифат”.

ТАДЖИКИСТАН – Общественото сдружение “Младежка инициативна група” (МИГ) предостави данни, според които през 2005 г. е информирало около 25 хиляди жители на страната по въпросите на трафика на хора. МИГ е създадена преди година в резултат на Първия младежки конгрес по

правата на човека «Младежта срещу трафика», основни цели на който бяха мобилизацията на младежите, провеждането на обширна информационна кампания по проблемите на трафика и откриване на два информационни центъра по проблемите на трафика.

ТАДЖИКИСТАН – По инициатива на мисията на Международната организация по миграция в Душанбе и с подкрепата на правителството се проведе Национална конференция “Мобилизация на обществото в борбата с търговията на хора”. В нея взеха участие представители на Междуправителствената комисия за противодействие на трафика на хора, на гражданския сектор, дипломатическите среди и международните организации, което позволи да бъдат обсъдени актуалните проблеми, които пречат прилагането на Закона за противодействие на трафика.

ТАДЖИКИСТАН – За първи път в държавния бюджет на републиката ще бъдат предвидени средства в подкрепа на жените, заяви главата на Министерството на финансите Сафарали Нажмудинов.

УКРАЙНА – Подслон за жертви на трафик беше отворен повторно в Тернопол.

УКРАЙНА – В рамките на проекта “Инициативи на общността за преодоляване на домашното насилие: взаимодействие между правителствени и неправителствени организации”, осъществен от Украинския женски консорциум и с помощта на Посолството на САЩ в Украйна, се проведоха интерактивни дискусии и проучване сред професионалисти от 24 района на Украйна и Крим, които работят по проблема домашното насилие. Целта на анкетата беше да се оцени степента на прилагане на съществуващото законодателство, регулиращо домашното насилие, от държавни служители, медици, психолози, социални работници, журналисти и представители на изпълнителната власт – общо 711 респонденти. Почти 90% от тях признават, че ежедневно се

сблъскват на работното си място със случаи на домашно насилие. От отговорите на въпросите става ясно, че липсва ясно знание за системата и механизмите на сътрудничество между отделните институции, натоварени да работят по проблема. Все пак направеният от авторите на проучването извод сочи, че приемането на Закон за превенция на домашното насилие води до промяна и на обществените нагласи към проблема и той все по-често се възприема като проблем на държавата, а не само лично страдание. Резултатите от изследването, както и по-подробна информация, могат да бъдат открити на украинската страница на StopVAW в рубриката “Изследвания и доклади” (Research and Reports).

ЧЕРНА ГОРА – Отделът по равнопоставеност на половете към правителството на Черна Гора в партньорство с на Върховния комисариат на ООН за бежанците организира конференция “Превенция на насилието на основата на пола”, в която участваха представители на правителствени, неправителствени и международни организации от Сърбия, Косово, Хърватия, Босна и Херцеговина и Черна Гора. Участниците заключиха, че въпреки съществените положителни промени, които настъпиха след въвеждането в Наказателния кодекс на член 220, регулиращ домашното насилие, за да се прилага ефективно мярката, е необходимо да се въведат обучителни програми за полицейски служители, деца в риск и населението като цяло. Сред препоръчителните действия, с които излязоха участниците в конференцията бяха и изграждане на специализирани полицейски групи за работа по случаи на домашно насилие, включване на жени полицайки при интервенция на насилие в семейството, укрепване на сътрудничеството между съдебна и изпълнителна власт, центровете за социална помощ, НПО и други обществени структури.

ЧЕРНА ГОРА – На среща между студенти, обучаващи се в програма “Женски изследвания”, и представители на женски НПО беше представен международният сайт “Спрете насилието над жени” (StopVAW) и месечният бюлетин издават в рамките на StopVAW. Срещата беше организирана от Центъра за жени и обучение за мира – АНИМА в Котор.

АЗЕРБАЙДЖАН – На 10 февруари в офиса на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ) в Баку се създаде Национална мрежа на НПО срещу трафика на хора. Мрежата покрива над 40 района и градове в страната и беше сформирана с подкрепата на редица международни организации: ОССЕ, Посолството на САЩ в Азербайджан, Международната организация по миграция, Министерството на вътрешните работи и др. За да се улесни обменът на информация между НПО, стартира и вътрешна интернет система към мрежата. Заместник-министърът по борбата с трафика на хора Ейвазов изрази готовността на Министерството на вътрешните работи да сътрудничи с НПО и посочи, че една от главните отговорности на НПО, работещи по проблема, е окуражаването на жертвите на трафика да повдигат обвинение срещу трафикантите.

МОНГОЛИЯ – Националният център срещу насилието съвместно със Службата за общо разследване и Офиса на главния прокурор организираха четиридневно обучение “Сексуалното насилие и човешките права” за 25 следователи, 25 прокурори и 10 адвокати. Монголия – С подкрепата на Открития форум, Мрежата за репродуктивно здраве и други организации се проведе семинар на тема “Връзки междунасилиетонаджени ХИВ/СПИН”. Повремена дискусиата 40-те представители на правителствения и неправителствения сектор излъчиха временен комитет, който да работи по проблема.

ЧЕРНА ГОРА – С финансовата подкрепа на Върховния комисариат за бежанците към ООН в Подгорица Хуманитарната правна служба, която до 2006 г. бе част от по-голяма мрежа за правна помощ, се трансформира и фокусира върху консултации и подпомагане предимно на жертви на домашно насилие. На жертвите на домашно насилие (предимно бежанци и разселени хора) се предлагат правна помощ, подслон и наблюдение на цялостния съдебен процес.

СОФИЯ – На 23 февруари 2006 г. на редовно заседание на Комисията по правата на човека и вероизповеданията бе създадена подкомисия по правата на жените и равнопоставеност на половете. Подкомисията се ръководи от народния представител от Коалиция за България Трифон Митев, заместник-председател на Комисията по правата на човека и вероизповеданията. За членове на новата подкомисия са избрани Кръстанка Шаклиян (НДСВ), Маруся Любчева (КБ), Павел Чернев (Коалиция „Атака”), Рупен Крикорян (НДСВ).

СОФИЯ – На 10 март 2006 г. се проведе Осмата годишна национална среща на НПО, ангажирани с проблемите на жените и равнопоставеността на половете, организирана от Центъра за изследвания и политики за жените. Тази година срещата бе посветена на националните кампании, организирани от НПО. Темата е провокирана от все по-засилващия се интерес в обществото към равнопоставеността на половете в различни нейни измерения, главно свързани с равното третиране на пазара на труда и с недопускането на насилие и дискриминация на основата на пола, както и по отношение на особено тревожните проблеми на здравето и пола. Проблемът “насилие над жени” беше застъпен и дискутиран по време на срещата в рамките на няколко от кампаниите, върху които се фокусира конференцията: международната ежегодна 16-дневна кампания срещу насилието над жени, представена от Център “Надя”, Асоциация “Анимус”, Български център за джендър изследвания и Център за изследвания и политики за жените, както и в представянето на Кампаниите за превенция на трафика на хора, реализирано от Фейс ту Фейс България и Кампанията на Съвета на Европа за предотвратяването на насилието над децата Европейския информационен център във Велико Търново.

По време на Годишната среща и по предложение на Геновева Тишева от Български център за джендър изследвания се обсъди и гласува призив към парламента и правителството за приемане на Закон

за равните възможности на жените и мъжете и за подписване на Факултативния протокол към CEDAW. След годишната среща текстът на призива бе оформен и допълнен и с нови предложения и през април ще бъде внесен официално в съответните органи и предоставен на г-н Трифон Митев, председател на Подкомисията по правата на жените и равнопоставеността на половете към Комисията по правата на човека и вероизповеданията на Народното събрание, и г-жа Емилия Масларова, председател на Националния съвет по равнопоставеността на жените и мъжете към Министерски съвет и министър на труда и социалната политика. Пълният текст на призива е достъпен на уебстраницата на ЦИПЖ: <http://www.cwsp.bg>

СОФИЯ – Министърът на труда и социалната политика Емилия Масларова и кметът на София Бойко Борисов постигнаха съгласие в най-кратки срокове в столицата да бъдат изградени нови социални заведения. Според програмата, която прие и която включва само три точки, двамата се ангажират в рамките на година, година и половина да бъдат отворени вратите на нови домове за възрастни хора, домове за временно настаняване и дневни центрове за деца, пострадали от насилие. Кметът се ангажира да осигури сградите, в които да се настанят социалните заведения. Могат да се използват и необитавани училища в близките села край София и стари казарми, както и да се построят нови сгради върху терени, предоставени от общината. Министерството на труда и социалната политика ще се погрижи за финансирането. Неясен остава обаче въпросът дали освен децата и жените са целева група и могат да бъдат настанявани в тези подслони.

СОФИЯ – Нов български университет (НБУ) продължи ангажимента си към темата за насилието над жени и, след организираната от Ралица Костадинова през 2005 г. конференция по въпросите на трафика, на 9 януари 2006 г. се проведе и конференция на тема „Домашното насилие – българският и европейският опит“. Съорганизатор на проявата освен ст.ас. Ралица Костадинова, директор на програма „Право“ в НБУ, бе и Теодора Катева от Фондация Асоциация

„Анимус“. Конференцията се осъществи под патронажа на Оливер Хилер – аташе по социалните въпроси към посолството на Република Австрия. Г-н Оливер Хилер запозна аудиторията с австрийския Закон за защита от домашно насилие, който е в сила от

1998 г. Сред изнесените факти направи впечатление важната роля, определена на полицията от закона. Полицията може да изведе насилника от съвместно обитаваното жилище до 10 дни без съдебна заповед или други административни процедури. Веднъж изведен, насилникът трябва да се регистрира до 24 часа в РПУ и да посочи адрес, на който може да бъде открит при започване на съдебния процес. 48 часа след първоначално подадения сигнал за насилие полицията е длъжна да направи повторна проверка за евентуално вторично насилие. Ако жертвата избяга от съвместно обитаваното жилище, това не се счита за утежняващо обстоятелство, което би я лишило от правото на ползване на жилището при евентуално съдебно дело, а се възприема като естествено бягство от насилника. Асоциация „Анимус“ беше представена от Красимира Ковачева с доклада ѝ “Психологически последици при жени, преживели домашно насилие”, Теодора Катева, която представи “Испанската практика в борбата с домашно насилие” и доброволката на Горещата телефонна линия за пострадали от насилие към „Анимус“ Мария Бали, която засегна “Гръцкия опит в борбата с домашното насилие”. Лилия Сазонова от Център за изследвания и политики за жените (ЦИПЖ) представи презентация на тема “Мониторинг на насилието над жени в България и региона”.

Аудиторията беше запозната с проекта и интернет-страницата www.stopvaw.org (“Спрете насилието над жени”), като специално внимание беше отделено на българската страница на сайта. Беше представен и електронният бюлетин на ЦИПЖ, който съдържа регионален и национален мониторинг на насилието над жени. „Горещата новина“ беше анонсирането на инициацията от Мрежовата женска програма на Институт „Отворено общество“ проект за мониторинг на насилието над жени в осем държави от Централна и Източна Европа (сред които и България), резултатите от който ще бъдат представени пред Европейския парламент през май 2006 г.

На конференцията присъстваха студенти от 4 курс на програма „Право”, служители от Национална служба „Полиция”, представители на неправителствените организации Фондация „Център Надя” и Фондация ”Български адвокати за правата на човека”, адвокати и студенти от СУ „Св. Климент Охридски”.

СТАРА ЗАГОРА – Разкрит беше канал за трафик на жени с цел сексуална експлоатация. При съвместна операция на антимафиоти от Стара Загора и с участието на криминални полицаи от РДВР Стара Загора е разкрита престъпна група, осъществявала трафик на жени с цел принудителна проституция. Задържани са четирима старозагорци, уличени като организатори и ръководители на престъпната дейност. От 2002 г. досега 43-годишният С.А., 30-годишният му син С.А., зет му А.Ю. – 33-годишен, и 26-годишният С.С са набирали, транспортирали и контролирали десетки бедни и безработни момичета, основно от Старозагорски, Чирпански и Казанлъшки район, с цел сексуална експлоатация. Част от жертвите са откупени от семействата им, други привлечени с обещания за добри доходи. Повечето момичета са принуждавани от задържаните да проституират в и извън страната за период от три месеца до две години. Средната им дневна зарплата е била около 300 евро.

СТРУМЯНИ – През март започна обучение на тема “Превенция – трафик на хора” в общината. Организатори на семинара са общинското ръководство и фондация „Фес ту феис”. Освен дискусия по проблема ще бъде прожектиран филмът „Открадната светлина”. Целевата група са ученици от девети до дванадесети клас. Това е първото обучение от образователната програма на община Струмяни за тази година. Предстоят семинари за моралните ценности и принципи, човешките права, Закона за закрила на детето, наркоманиите и проституцията. “Идеята на обучението е да обясним на децата, че не всичко, което блести е злато” каза за Дарик Радиокметът на Струмяни Валентин Чиликов.

СОФИЯ И СТРАНАТА – Превенцията на трафика на хора е основната тема, чрез която учениците се запознаха с работата на Гранична полиция през месец

март. Всеки ден в столицата и в страната служители на НСПГ учеха подрастващите как да разпознават това престъпление и да се предпазват от него. Служители на Гранична полиция посетиха 356 училища в страната и проведеха с подрастващи от всички възрасти 570 беседи и демонстрации с цел превенция на трафика на хора.

Месецът на Гранична полиция в Програмата на МВР и МОН за превенция на престъпността сред подрастващите приключи с Ден на отворените врати на ГПУ – Калотина. В рамките на Програмата за превенция на престъпността сред децата и младежите подрастващите научиха за класическите схеми, с които момичета са въвличани в трафика от “доброжелатели” – обещания за пътувания, работа в чужбина, бляскав живот без усилия. Младите хора с интерес проследиха и разтърсващите разкази на технивръстнички, успели да се измъкнат от робството на трафикантите. Тези автентични истории са документирани във филма “Отвориочи”, предоставен от Международната организация по миграция.

16-ДНЕВНА КАМПАНИЯ (продължение):

ПЛОВДИВ – Фондация “Дива” отбеляза световния ден срещу насилието над жени 25.11.2005г. с многобройни медийни участия. В този ден 15 деца, доброволци към организацията, раздаваха на гражданите информационни материали, посветени на насилието и услугите, които организацията предоставя на жени и деца, преживели насилие. Това бе отразено от няколко местни телевизии. „Дива” се включи и в кампанията “16 дни срещу насилието над жени”, организирана от Българска медийна коалиция и Център “Надя”.

ПЕРНИК – Фондация П.У.Л.С. се включи в кампанията като планира, организира и реализира поредица от медийни и обществени събития на територията на града и региона. Инициативите бяха насочени към популяризиране на новоприетия Закон за борба срещу домашното насилие (влязъл в сила в началото на април 2005г.), популяризиране на правата, които имат жените

по този закон, и стимулирането им да не се страхуват и срамуват да използват тези свои права.

На територията на града стартира дългосрочен превантивен семинар сред учениците на 13 ОУ „Св. Св. Кирил и Методий”, на които беше предоставена информация за формите, размерите, причините, последиците и превенцията на домашното насилие. На 6 декември беше проведен практико-теоретичен едnodневен семинар с полицаи за повишаване на техните знания и практически умения за справяне при ситуации на домашно насилие, и по-специално когато пострадали са представители на ромската общност.

Семинарът беше в рамките на обучението организирано от РДВР – Перник на тема „Работа на полицията с етническите малцинства”. Значително внимание беше отделено и на дейности, целящи да активират гражданската позиция на свидетелите на домашното насилие – роднините, членовете на семейството, които не са преки жертви, но пред които системно се упражнява физическо,

психическо и/или сексуално насилие от един член на семейството спрямо друг или други. За целта бяха изработени два информационно-превантивни клипа (радио и Т.V. вариант), които през цялата 16-дневна кампания се излъчваха в праймтайма и съботно-неделните семейни предавания на местната кабелна телевизия „Кракра” и регионалното радио „Фреш”. Клипът провокира повишен интерес към Фондация П.У.Л.С. като служба, която се занимава с проблема домашно насилие и намери израз в големия брой хора (в това число и партньори от институциите от града и региона), които посетиха фондацията в Деня на отворените врати, с който организацията вече пет години приключва дните против насилието над жени. Присъстваха повече от шейсет човека – представители на полицията, на Община Перник, на Областната управа, на ХЕИ, на болницата, на няколко читалища, училищата и др. Всички присъстващи проявиха завиден интерес към превантивно-образователния филм, свързан с домашното насилие сред жените от ромския етнос. Филмът провокира дискусия, много въпроси и предложения за алтернативни решения на проблема.

Център за изследвания и политики за жените изказва благодарност на организациите, които редовно предоставят информация за своите инициативи и допринасят за изчерпателното и богато съдържание на рубриката „Български преглед”.

ЗА КОНТАКТИ:

Център за изследвания и политики за жените
ул. „Триадица” 6, етаж 1, офис 101,
тел/факс: 02/ 980 6265
e-mail: cwsp@cwsp.bg, www.cwsp.bg

Бюлетинът се издава от Център за изследвания и политики за жените – българският наблюдател в рамките на проекта “Спрете насилието над жените” на Защитници на човешките права от Минесота, ЮНИФЕМ и Мрежовата женска програма на Институт “Отворено общество”.

Бъдете информирани с www.stopvaw.org и www.cwsp.bg